

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2023. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.3>

УДК 332.14:330.131.5+004.77

*Ю. С. Рогозян,
д. е. н., старший дослідник,
заступник завідувача відділу проблем міжрегіонального співробітництва,
Луганська філія Державної установи “Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Мамутова НАН України”
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5325-4213>*

**ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РОЗБУДОВИ
ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ
ВІЙНИ: БЮДЖЕТНИЙ ВИМІР**

*Yu. Rohozian,
Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
Deputy Head of the Department of Interregional Cooperation Issues,
Luhansk branch of the State Organization
“V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the NAS of Ukraine”*

**EVALUATION THE ECONOMIC EFFICIENCY OF THE DEVELOPMENT
OF THE TROSTYANETS CITY TERRITORIAL COMMUNITY IN THE
CONTEXT OF WAR: THE BUDGETARY DIMENSION**

Дане наукове дослідження присвячено окремим теоретико-методичним аспектам оцінки економічної результативності в контексті розбудови Тростянецької міської територіальної громади Сумського регіону в умовах

збройного конфлікту. В умовах відсутності значного обсягу статистичної інформації представлена робота ґрунтується на дослідженні показників виконання місцевого бюджету. Аналітична частина статті розкриває результати видаткової частини бюджету Тростянецької міської територіальної громади у розрізі статей та фондів, виокремлюючи найбільш і найменш результативні з них впродовж досліджуваного періоду. Підсумовуючи оцінку економічних результатів розбудови Тростянецької територіальної громади, ідентифіковано факт невикористання коштів на одні з найбільш важливих статей витрат, що дозволило дійти висновку про недостатньо ефективний рівень прийняття управлінських рішень органом місцевого самоврядування в умовах війни.

This scientific study is devoted to certain theoretical and methodological issues of assessing the economic efficiency of the development of the Trostyanets urban territorial community of the Sumy region in the context of the armed conflict. In the absence of a significant amount of statistical information, the presented work is based on a study of local budget performance indicators. The analytical part of the article reveals the results of the expenditure part of the budget of the Trostyanets city territorial community in terms of articles and funds, highlighting the most and least effective expenditure items during the period under study. The analysis of the key results of the territorial community budget expenditures showed that the planned indicators were overfulfilled in the following items: organisational, information and analytical, and logistical support of the activities of city, settlement, and village councils; management and administration in the relevant field in cities (Kyiv), settlements, villages, and amalgamated territorial communities; other activities in the field of public administration; supporting of the activities of other institutions in the field of social protection and social security; supporting the operation of libraries and organising the improvement of settlements. Under these conditions, the effectiveness of expenditures of the general fund of the territorial community budget is characterised by insignificant fluctuations relative to the planned indicators in the following areas: public administration (98.1% actually performed), education (98.7%), healthcare (99%), culture and art (98.2%), physical culture and sports

(98.8%), housing and communal services (99.6%), and other activities (96.4%). At the same time, the insufficient level of funding in 2022 is accounted for by some of the most important expenditure items, which indicates irrational financial support for the functioning of the territorial community in the context of war and ineffective management: the creation and operation of specialised support services for victims of domestic and/or gender-based violence, other measures in the field of social protection and social security, operation and maintenance of the housing stock, other activities related to housing.

Ключові слова: оцінка, економічна результативність, територіальні громади, розбудова, бюджет, воєнний час

Keywords: evaluation, economic efficiency, territorial communities, development, budget, wartime

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Початок повномасштабного російського вторгнення на територію України 24 лютого 2022 року назавжди змінило життя усіх громадян, соціально-економічних систем та органів державної влади. Найбільш гостро руйнівні наслідки війни відчують на собі адміністративно-територіальні одиниці першого рівня – територіальні громади, особливо ті, що розташовано на півночі та південному сході нашої країни. У даному контексті особливої уваги заслуговують територіальні громади Сумського регіону з огляду на складні умови життєдіяльності: прикордонне географічне розташування, постійні обстріли, значні міграційні відтоки населення та обсяги руйнувань об'єктів критичної інфраструктури й житлового фонду. В таких умовах сьогодення знаходиться й Тростянецька міська територіальна громада, представники якої попри активні воєнні дії, перебувають в пошуку шляхів пом'якшення негативних наслідків та відновлення власної території. З наукового ракурсу актуальною є оцінка результативності даної громади у воєнний час для формування уявлення про її соціально-економічну розбудову у складних умовах ендогенного й екзогенного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-практичні аспекти відновлення соціально-економічного потенціалу територій після закінчення

збройних конфліктів досліджували Д. Зенг [1], Ж. Чейс [2], С. Фрік, А. Родрігез-Посе та М. Вонг [3], В. Геєць [4], І. Сторонянська та науковці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» [5], В. Устименко та колектив ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України» [6], І. Заблудська, О. Мельникова, О. Ромахова [7], П. Жук [8] тощо. Наукові розробки вказаних дослідників, безсумнівно, мають важливе значення для теорії й практики регіональної економіки, утім залишаються невирішеними окремі питання, пов'язані з оцінюванням економічної результативності розбудови територіальних громад України у воєнний час.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає в оцінці економічних результатів розбудови Тростянецької територіальної громади у воєнний час.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прикордонне розташування та постійні обстріли Сумської області, в тому числі й території Тростянецької міської територіальної громади, обумовлюють у даному дослідженні орієнтацію на наявні статистичні дані, оскільки значний обсяг соціально-економічної інформації наразі є відсутнім у публічному просторі. З огляду на це, економічну результативність територіальної громади можна оцінити з точки зору виконання бюджету в частині доходних і видаткових показників за попередній календарний рік, оскільки баланс між ними є основою для швидкого відновлення території та забезпечення стратегічного планування її подальшого розвитку. У попередньому дослідженні [9] було проаналізовано результати виконання доходної частини бюджету Тростянецької територіальної громади за 2022 рік, тому наразі доцільно приділити увагу видатковим бюджетним показникам для оцінки економічної результативності розбудови територіальних громад України в умовах збройного конфлікту.

Ключові результати виконання видаткової частини бюджету Тростянецької міської територіальної громади за 2022 рік демонструє таблиця 1, за результатами аналізу наведених даних можна констатувати наявність коректив, пов'язаних з воєнним станом в Україні, а саме з введенням в дію Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку виконання

повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» № 590 від 09.06.2021 р., відповідно якого в першу чергу кошти направляються на видатки безпеки, оборони та на здійснення правового режиму воєнного стану. Оскільки в умовах воєнного стану надзвичайно важливим є забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та життєво необхідних потреб мешканців Тростянецької громади, то в першу чергу кошти бюджету у 2022 році направлялися на захищені статті витрат.

Загалом сума касових видатків загального фонду у 2022 році розподілилася наступним чином: державне управління – 32123,02 тис. гривень; освіта – 125659,5 тис. гривень; охорона здоров'я – 12975,9 тис. гривень; соціальний захист та соціальне забезпечення – 18138,5 тис. гривень; культура – 15702,4 тис. гривень; фізичну культуру й спорт – 11687,5 тис. гривень; інші видатки – 51332,3 тис. гривень. За напрямом «державне управління» видатки загального фонду затверджено в сумі 32733,0 тис. гривень, за 2022 рік отримано негативний результат, оскільки фактично виконано за звітний період 98,1% до річних призначень (32123,0 тис. гривень), з яких на заробітну плату з відповідними нарахуваннями направлено 25049,3 тис. гривень, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 1856,1 тис. гривень.

За спеціальним фондом затверджено 68,3 тис. гривень видатків, фактично виконано за звітний період 15213,1 тис. гривень, що є негативним результатом, оскільки перевиконання плану становить 22269 % до річних призначень.

**Таблиця 1. Ключові результати виконання видаткової частини бюджету
Тростянецької міської територіальної громади за 2022 рік**

Найменування видатків місцевого бюджету	Затверджено з урахуванням змін на 2022 рік, грн.			Касові видатки за 2022 рік, грн.			Результат (% виконання)		
	Загальн. фонд	Спец. фонд	Разом	Загальн. фонд	Спец. фонд	Разом	Загальн. фонд	Спец. фонд	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Державне управління	32 732 963	68 315	32 801 278	32 123 015	15 213 108	47 336 123	98,1	22269,1	144,3
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	26 674 725	68 315	26 743 040	26 442 996	4 622 928	31 065 924	99,1	6767,1	116,2
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, об'єднаних територіальних громадах	5 025 978	X	5 025 978	4 838 224	518 446	5 356 671	96,3	X	106,6
Інша діяльність у сфері державного управління	1 032 260	0	1 032 260	841 795	10 071 733	10 913 529	81,5	X	1057,2
Освіта	127 276 993	33 250 247	160 527 240	125 659 468	30 718 824	156 378 291	98,7	92,4	97,4
Надання дошкільної освіти	22 499 132	1 415 621	23 914 753	22 111 795	623 234	22 735 029	98,3	44,0	95,1
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти (код ТПКВКМБ 1021, за рахунок коштів місцевого бюджету)	21 685 657	3 664 396	25 350 053	20 697 161	2 208 211	22 905 372	95,4	60,3	90,4
Забезпечення належних умов для виховання та розвитку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в дитячих будинках у тому числі сімейного типу, прийомних сім'ях, сім'ях патронатного вихователя	14 480	0	14 480	14 480	0	14 480	100,0	X	100,0
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти (код ТПКВКМБ 1031, за рахунок освітньої субвенції)	61 889 000	0	61 889 000	61 882 294	0	61 882 294	100,0	X	100,0

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти (код ТПКВКМБ 1061, а рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду)	5 566 091	401 230	5 967 321	5 565 991	401 229	5 967 220	100,0	100,0	100,0
Надання позашкільної освіти позашкільними закладами освіти, заходи із позашкільної роботи з дітьми	6 804 658	0	6 804 658	6 740 669	0	6 740 669	99,1	X 0!	99,1
Надання спеціальної освіти мистецькими школами	3 370 891	229 500	3 600 391	3 290 840	102 270	3 393 110	97,6	44,6	94,2
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти	2 989 087	0	2 989 087	2 979 426	0	2 979 426	99,7	X	99,7
Інші програми та заходи у сфері освіти	62 911	27 539 500	27 602 411	52 511	27 345 590	27 398 101	83,5	99,3	99,3
Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів за рахунок коштів місцевого бюджету	343 415	0	343 415	299 313	38 289	337 602	87,2	X	98,3
Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів за рахунок освітньої субвенції	1 506 818	0	1 506 818	1 498 637	0	1 498 637	99,5	X	99,5
Забезпечення діяльності центрів професійного розвитку педагогічних працівників	388 965	0	388 965	388 833	0	388 833	100,0	X	100,0
Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	112 940	0	112 940	94 569	0	94 569	83,7	X	83,7
Надання освіти за рахунок залишку коштів за субвенцією з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	42 948	0	42 948	42 948	0	42 948	100,0	X	100,0
Охорона здоров'я	13 101 487	1 174 715	14 276 202	12 975 850	1 174 715	14 150 565	99,0	100,0	99,1
Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	5 933 487	1 174 715	7 108 202	5 808 798	1 174 715	6 983 513	97,9	100,0	98,2

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Первинна медична допомога населенню, що надається центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	7 168 000	0	7 168 000	7 167 052	0	7 167 052	100,0	X	100,0
Соціальний захист та соціальне забезпечення	25 414 269	1 767 581	27 181 850	18 138 475	2 402 902	20 541 376	71,4	135,9	75,6
Надання інших пільг окремим категоріям громадян відповідно до законодавства	5 456	0	5 456	5 455	0	5 455	100,0	X	100,0
Надання пільг окремим категоріям громадян з оплати послуг зв'язку	40 000	0	40 000	40 000	0	40 000	100,0	X	100,0
Компенсаційні виплати на пільговий проїзд автомобільним транспортом окремим категоріям громадян	1 200 000	0	1 200 000	1 200 000	0	1 200 000	100,0	X	100,0
Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян на залізничному транспорті	400 000	0	400 000	400 000	0	400 000	100,0	X	100,0
Створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі	368 869	1 637 581	2 006 450	0	996 099	996 099	0,0	60,8	49,6
Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги	800 400	0	800 400	800 395	0	800 395	100,0	X	100,0
Організація та проведення громадських робіт	0	0	0	0	113 684	113 684	X	X	X
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	4 760 900	130 000	4 890 900	4 520 832	506 118	5 026 950	95,0	389,3	102,8
Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	17 838 644	0	17 838 644	11 171 793	787 000	11 958 793	62,6	X!	67,0
Культура і мистецтво	15 994 089	630 000	16 624 089	15 702 391	848 527	16 550 918	98,2	134,7	99,6
Забезпечення діяльності бібліотек	3 838 677	30 000	3 868 677	3 771 168	608 051	4 379 219	98,2	2026,8	113,2
Забезпечення діяльності музеїв і виставок	1 703 100	600 000	2 303 100	1 679 711	223 996	1 903 706	98,6	37,3	82,7
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	8 791 150	0	8 791 150	8 684 642	16 480	8 701 122	98,8	X!	99,0

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Забезпечення діяльності інших закладів в галузі культури і мистецтва	1 010 476	0	1 010 476	1 007 862	0	1 007 862	99,7	X	99,7
Інші заходи в галузі культури і мистецтва	650 686	0	650 686	559 008	0	559 008	85,9	X	85,9
Фізична культура і спорт	11 835 562	9 236 850	21 072 412	11 687 511	423 724	12 111 235	98,7	4,6	57,5
Утримання та навчально-тренувальна робота комунальних дитячо-юнацьких спортивних шкіл	2 078 075	0	2 078 075	1 998 749	0	1 998 749	96,2	X	96,2
Розвиток спортивної інфраструктури	0	8 894 138	8 894 138	0	0	0	X 0!	0,0	0,0
Підтримка спорту вищих досягнень та організацій, які здійснюють фізкультурно-спортивну діяльність в регіоні	9 757 487	342 712	10 100 199	9 688 762	423 724	10 112 486	99,3	123,6	100,1
Житлово-комунальне господарство	31 208 872	111 964 969	143 173 841	31 096 979	14 585 258	45 682 237	99,6	13,0	31,9
Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду	0	528 254	528 254	0	241 555	241 555	X	45,7	45,7
Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	247 428	0	247 428	247 428	0	247 428	100,0	X	100,0
Забезпечення збору та вивезення сміття і відходів	1 144 000	0	1 144 000	1 136 561	0	1 136 561	99,3	X	99,3
Інша діяльність пов'язана з експлуатацією житлово комунального господарства	X	20 000 000	20 000 000	X	5 340 494	5 340 494	X	26,7	26,7
Забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги	15 330 733	0	15 330 733	15 325 383	0	15 325 383	100,0	X	100,0
Організація благоустрою населених пунктів	14 451 561	0	14 451 561	14 360 728	506 810	14 867 538	99,4	X	102,9
Інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян	0	91 436 715	91 436 715	0	8 495 100	8 495 100	X	9,3	9,3
Інша діяльність у сфері житлово-комунального господарства	35 150	0	35 150	26 879	1 300	28 179	76,5	# X!	80,2
Економічна діяльність	1 285 685	8 018 215	9 303 900	1 055 870	7 789 576	8 845 447	82,1	97,1	95,1
Здійснення заходів із землеустрою	307 000	0	307 000	128 487	0	128 487	41,9	X	41,9
Газифікація населених пунктів	0	74 974	74 974	0	0	0	X	0,0	0,0
Виконання інвестиційних проектів в рамках здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	X	5 715 000	5 715 000	0	5 715 000	5 715 000	X	100,0	100,0

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	504 239	0	504 239	504 238	0	504 238	100,0	X	100,0
Реалізація заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості	276 198	X	276 198	251 198	X	251 198	90,9	X	90,9
Заходи з енергозбереження	0	49 840	49 840	0	49 840	49 840	X	100,0	100,0
Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	0	2 178 401	2 178 401	0	2 024 736	2 024 736	X	92,9	92,9
Членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування	85 248	0	85 248	70 919	0	70 919	83,2	X	83,2
Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	113 000	0	113 000	101 028	0	101 028	89,4	X	89,4
Інша діяльність	18 648 441	2 439 029	21 087 470	18 169 234	2 157 501	20 326 734	97,4	88,5	96,4
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	459 775	0	459 775	459 760	0	459 760	100,0	X	100,0
Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони	1 626 200	0	1 626 200	1 606 321	27 000	1 633 321	98,8	X	100,4
Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення	1 500	0	1 500	204	0	204	13,6	X	13,6
Заходи та роботи з територіальної оборони	6 567 806	2 130 530	8 698 336	6 553 111	2 130 501	8 683 612	99,8	100,0	99,8
Утилізація відходів	0	308 499	308 499	0	0	0	# X	0,0	0,0
Фінансова підтримка засобів масової інформації	1 554 540	0	1 554 540	1 541 956	0	1 541 956	99,2	X	99,2
Резервний фонд місцевого бюджету	100 000	X	100 000	X	X	0	0,0	X	0,0
Інші заходи за рахунок коштів резервного фонду місцевого бюджету	8 338 620	0	8 338 620	8 007 882	X	8 007 882	96,0	X	96,0
Міжбюджетні трансферти	1 051 073	271 000	1 322 073	1 010 261	271 000	1 281 261	96,1	100,0	96,9
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	992 700	271 000	1 263 700	953 993	271 000	1 224 993	96,1	100,0	96,9
Інші субвенції з місцевого бюджету	58 373	0	58 373	56 268	0	56 268	96,4	X	96,4
Всього	278 549 434	168 820 921	447 370 354	267 619 052	75 585 135	343 204 187	96,1	44,8	76,7

Джерело: сформовано на основі [10]

Видатки на освіту по загальному фонду затверджено в сумі 127277,0 тис. гривень, фактично виконано за звітний період 125659,5 тис. гривень, що становить 98,7% відповідно до планового значення. З них на заробітну плату з нарахуваннями направлено 106828,4 тис. гривень, а на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 9242,4 тис. гривень. При цьому освітні видатки спеціального фонду затверджено розписом з урахуванням змін на суму 33250,2 тис. гривень, однак фактично виконано за звітний період 30718,8 тис. гривень, що становить 92,4 % до річних призначень.

Видатки на забезпечення належних умов для виховання та розвитку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в дитячих будинках у тому числі сімейного типу, прийомних сім'ях, сім'ях патронатного вихователя по загальному фонду склали 14,5 тис. гривень при запланованих 14,5 тис. гривень, що складає 100 % до річних призначень. Виплачена одноразова грошова допомога 8 дітям-сиротам, позбавлених батьківського піклування, яким виповнилося 18 років.

У сфері охорони здоров'я в загальному фонду затверджено 13101,5 тис. гривень витрат, виконано 12975,8 тис. гривень, що становить 99% до річних призначень, з яких на заробітну плату з нарахуваннями направлено 3299,3 тис. гривень, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 6763,1 тис. гривень. Видатки спеціального фонду затверджено розписом з урахуванням змін у сумі 1174,7 тис. гривень, фактично виконано за звітний період 1174,7 тис. гривень, що становить 100% результат. Якщо поглянути на ланку первинної медичної допомоги населенню, то у структурі Комунального некомерційного підприємства «Тростянецький центр первинної медичної допомоги» функціонують 6 амбулаторій загальної практики сімейної медицини, 18 фельдшерських пунктів. Видатки на утримання даної ланки охорони здоров'я по загальному фонду склали 7168,0 тис. гривень при запланованих 7167,1 тис. гривень, що складає 99,9% до річних призначень, з яких оплата праці з нарахуваннями складає 3299,3 тис. гривень, оплата за комунальні послуги та енергоносії – 1129,9 тис. гривень.

Впродовж досліджуваного періоду було надано пільги окремим категоріям громадян відповідно до законодавства, а саме у загальному фонді було передбачено 5,5 тис. гривень, фактично виконано 5,4 тис. гривень, що становить 99,9 % до річних призначень. Видатки по коду 0813032 «Надання інших пільг окремим категоріям громадян з оплати послуги зв'язку» у 2022 році передбачено у сумі 40,0 тис. гривень, які виконано у 100% значенні. Компенсаційні виплати за пільговий проїзд автомобільним транспортом окремим категоріям громадян склали 1200,0 тис. гривень, як і було передбачено планом, що вказує на 100% результат виконання, при цьому кількість перевезених громадян у досліджуваній період склала 106517 чоловік.

Видатки на створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі у 2022 році передбачено по загальному фонду бюджету в сумі 368,9 тис. гривень, фактичного використання не було у зв'язку з обмеженнями Постанови №590. Щодо спеціального фонду, фактично виконано за звітний період 996,1 тис. гривень при затверджених 1637,6 тис. гривень, що вказує на недофінансування за даною статтею витрат на 39,2% (капітальний ремонт приміщення).

У сфері культури видатки загального фонду затверджено на рівні 15994,1 тис. гривень, фактично виконано за звітний період 15702,4 тис. гривень, що становить 98,2% до річних призначень. По спеціальному фонду затверджено розписом з урахуванням змін у сумі 630,0 тис. гривень, однак фактично витрачено на 34,7% більше (848,5 тис. гривень). Схожий результат отримано у сфері фізичної культури і спорту, де у загальному фонді затверджено видатки на суму 11835,6 тис. гривень, фактично виконано 98,8% до річних призначень, більшість з яких направлено заробітну плату з нарахуваннями (8660,9 тис. гривень).

Щодо галузі «Житлово-комунальне господарство» бюджету Тростянецької міської територіальної громади, то в загальному фонді у

звітному періоді при затверджених показниках у сумі 31208,9 тис. гривень фактично профінансовано 31097,0 тис. гривень, що вказує на незначний рівень недофінансування у розмірі 0,3% до затвердженого показника. У спеціальному фонді затверджено 111965,0 тис. гривень, фактично виконано лише 14585,3 тис. гривень, що вказує на нестачу видаткових коштів у розмірі 67% від запланованих та характеризується з негативної точки зору.

Серед інших видаткових статей місцевого бюджету окремої уваги заслуговують наступні:

- поточний ремонт доріг: використано фінансового ресурсу по загальному фонду на загальну суму 504,2 тис. гривень при запланованому розписі у сумі 504,2 тис. грн, що складає 100 % до річного показника;

- заходи, спрямовані на підвищення доступності ширококуткового доступу до інтернету в сільській місцевості: у 2022 році недоотримано 9,1% фінансових ресурсів (використано 251,2 тис. гривень при запланованому розписі 276,2 тис. гривень);

- заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха: відсоток виконання у 2022 році складає 100% (заплановано й виконано 459,8 тис. гривень);

- заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення не витрачено на 87,4% запланованого рівня – 1,5 тис. грн. (виконано 0,2 тис. грн);

- заходи та роботи з територіальної оборони: при затверджених показниках у сумі 6567,9 тис. гривень фактично виконано 6553,1 тис. гривень, що складає 99,8 %, з них на матеріальне забезпечення спрямовано кошти в сумі 5912,5 тис. гривень;

- за напрямом «утилізація відходів» у спеціальному фонді було затверджено 308,5 тис. гривень, однак впродовж 2022 року кошти не використовувалися;

- напрям «фінансова підтримка засобів масової інформації» виконано майже повністю (99,2%), де в загального фонді було затверджено 1554,5 тис. гривень, фактично виконано 1542,0 тис. гривень.

Окремо варто наголосити на обслуговуванні місцевого боргу, оскільки у 2022 році на дану статтю витрат кошти не направлялися. Це сталося завдяки рішення Інвестиційного комітету «Північної Екологічної Фінансової Корпорації (НЕФКО)» на засіданні 13 грудня 2022 року щодо списання заборгованості по кредиту, наданого відповідно до Кредитного договору ESC 11/18 від 31.12.2018 року укладеного між НЕФКО та Тростянецькою міською радою.

Субвенції з місцевого бюджету у 2022 році використано наступним чином:

- іншим місцевим бюджетам на здійснення програм та заходів за рахунок коштів місцевих бюджетів виконано 56,3 тис.грн, що складає 97% від запланованої суми, зокрема: для передачі до обласного бюджету Сумської області на відшкодування вартості пільгового проїзду автомобільним транспортом загального користування у приміському і міжміському внутрішньо обласному сполученні 50,0 тис. гривень, а також районному бюджету Охтирського району на виплату компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги у сумі 6,3 тис. гривень;

- державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів по загальному фонду було передбачено передачу коштів в сумі 992,7 тис. гривень, в тому числі на матеріально технічне забезпечення, паливно-мастильні матеріали, поточний ремонт приміщення та автотранспорту ВП№1 «м. Тростянець Охтирського РВП ГУНП в Сумській області в сумі 200,0 тис. гривень; на покращення матеріально технічної бази військової частини 3051 Національної гвардії України (м.Суми) в сумі 729,0 тис. гривень; на паливно- мастильні матеріали по програмі «Поліцейський офіцер громади» ГУНП в Сумській області в сумі 25,0 тис. гривень; на послуги з експлуатаційно – технічного обслуговування

апаратури та інших технічних засобів оповіщення і зв'язку цивільного захисту (Охтирська районній державній адміністрації) в сумі 38,7 тис. гривень (кошти були повернуті до бюджету Тростянецької МТГ як невикористані).

Станом на 01.01.2022 року склався вільний залишок коштів в загальній сумі 168365,1 тис. гривень (з урахуванням залишків субвенцій з державного бюджету), які станом на 31.12.2022 року повністю розподілені. У той же час на 01.01.2023 року склався вільний залишок коштів загальною сумою 116 751,9 тис. гривень, в тому числі:

- по загальному фонду (власні надходження) у сумі 8 121,7 тис. гривень;

- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості в сумі 26,6 тис. гривень;

- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі в сумі 1 010,4 тис. гривень;

- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток спортивної інфраструктури в сумі 105 819,4 тис. гривень;

- за спеціальним фондом (бюджет розвитку) (власні надходження) 1 439,1 тис. гривень;

- екологічні кошти у сумі 307,5 тис. гривень;

- цільові фонди 27,2 тис. гривень.

Кредиторська заборгованість по загальному фонду бюджету Тростянецької міської територіальної громади станом на 01.01.2023 року обліковується в сумі 409,1 тис. гривень.

Таким чином, аналіз ключових результатів бюджету досліджуваної територіальної громади вказує на перевиконання планових показників у розрізі наступних видаткових статей: організаційне, інформаційно-

аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності міської, селищної, сільської рад; керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, об'єднаних територіальних громадах; інша діяльність у сфері державного управління; забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення; забезпечення діяльності бібліотек та організація благоустрою населених пунктів. Натомість недостатній рівень фінансування припадає у 2022 році на одні з найбільш важливих статей витрат, що вказує на нераціональне фінансове забезпечення функціонування територіальної громади в умовах війни та неефективне управління: створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення, експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду, інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян, здійснення заходів із землеустрою, заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого населення.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. За результатами виконання видаткової частини бюджету Тростянецької міської територіальної громади за 2022 рік зроблено наступні висновки. В даних умовах результативність витрат загального фонду бюджету територіальної громади характеризується незначними коливаннями відносно планових показників у розрізі наступних напрямів: державне управління (фактично виконано 98,1%), освіта (98,7%), охорона здоров'я (99%), культура і мистецтво (98,2%), фізична культура і спорт (98,8%), житлово-комунальне господарство (99,6%), інша діяльність (96,4%). Значне зниження рівня витрат загального фонду у 2022 році ідентифіковано лише у розрізі двох соціально-економічних напрямів: соціальний захист і соціальне забезпечення (71,4% до річних призначень), економічна діяльність (82,1%). Щодо виконання видаткової частини спеціального фонду бюджету громади, то здебільшого отримано заплановані результати або такі, що характеризуються незначними

коливаннями відносно річних призначень: охорона здоров'я (100% результат), економічна діяльність (97,1%), освіта (92,4%). Більше запланованого рівня впродовж 2022 року витрачено на культуру й мистецтво (134,7% виконання) та соціальний захист і соціальне забезпечення (135,9%). У структурі витрат спеціального фонду бюджету Тростянецької міської територіальної громади найменший відсоток виконання припадає на житлово-комунальне господарство (13,0%) та фізичну культуру й спорт (4,6%).

У підсумку, невитрачено запланований обсяг коштів у 2022 році на одні з найбільш важливих статей витрат: створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення, експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду, інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян, здійснення заходів із землеустрою, заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого населення, що дозволяє дійти висновку про недостатній рівень прийняття обґрунтованих управлінських рішень органом місцевого самоврядування. Отримані висновки обґрунтовують подальші дослідження у даній проблематиці в частині розроблення методичного інструментарію для оцінки результативності й ефективності розбудови територіальних громад України в умовах війни.

Література

1. Zeng D. Z. The Past, Present, and Future of Special Economic Zones and Their Impact. *Journal of International Economic Law*. 2021. Vol. 24 (2). P. 259–275. DOI: [10.1093/jiel/jgab014](https://doi.org/10.1093/jiel/jgab014).

2. Chaisse J. Dimitropoulos G. Special Economic Zones in International Economic Law: Towards Unilateral Economic Law. *Journal of International Economic Law*. 2021. Vol. 24 (2). P. 229–257. DOI: [10.1093/jiel/jgab025](https://doi.org/10.1093/jiel/jgab025).

3. Frick S. A., Rodríguez-Pose A., Wong M. D. Toward Economically Dynamic Special Economic Zones in Emerging Countries. *Economic Geography*. 2019. Vol. 95 (1). P. 30-64. DOI: [10.1080/00130095.2018.1467732](https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1467732).

4. Геєць В. М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ: Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 30 березня 2022 року. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. №5. С. 30–38. DOI: [10.15407/visn2022.05.030](https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030).

5. Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни: науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. 79 с.

6. Території пріоритетного розвитку як інструмент вирішення проблем в Донецькій і Луганській областях: монографія / під заг. ред. чл.-кор. НАН України В.А. Устименка. Київ: НАН України, ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», 2021. 200 с.

7. Zabłodska I., Rohozian Yu., Melnykova O., Romakhova O. Karielin S. Territorial dimension for sustainable development of infrastructure enterprises: information and administrative component. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. 2021. Vol. 43. No. 3. P. 354–362. DOI: [10.15544/mts.2021.32](https://doi.org/10.15544/mts.2021.32).

8. Жук П. В. Території пріоритетного розвитку як форма активізації інвестиційної діяльності в гірських зонах України. *Регіональна економіка*. 2012. № 3. С. 75–85.

9. Рогозян Ю., Нестеров Г. Оцінка економічної результативності розбудови територіальних громад України в умовах збройного конфлікту (на прикладі Тростянецької міської територіальної громади). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 38. С. 275–284. URL: <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/905> (дата звернення 24.10.2023).

10. Про виконання бюджету Тростянецької міської територіальної громади за 2022 рік: Додаток 1 до рішення виконавчого комітету Тростянецької міської ради від 07 лютого 2023 року №48. URL: https://trostyanets-miskrada.gov.ua/?page_id=1790 (дата звернення 16.10.2023).

References

1. Zeng, D.Z. (2021), “The Past, Present, and Future of Special Economic Zones and Their Impact”, *Journal of International Economic Law*, vol. 24 (2), pp. 259–275. DOI: [10.1093/jiel/jgab014](https://doi.org/10.1093/jiel/jgab014).
2. Chaisse, J. (2021), “Dimitropoulos G. Special Economic Zones in International Economic Law: Towards Unilateral Economic Law”, *Journal of International Economic Law*, vol. 24 (2), pp. 229–257. DOI: [10.1093/jiel/jgab025](https://doi.org/10.1093/jiel/jgab025).
3. Frick, S.A., Rodríguez-Pose, A. And Wong, M.D. (2019), “Toward Economically Dynamic Special Economic Zones in Emerging Countries”, *Economic Geography*, vol. 95 (1), pp. 30–64. DOI: [10.1080/00130095.2018.1467732](https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1467732).
4. Heiets', V.M. (2022), “On the assessment of economic losses of Ukraine as a result of the armed aggression of the Russian Federation: transcript of the report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine on March 30, 2022”, *Visnyk Natsional'noi akademii nauk Ukrainy*, vol. 5, pp. 30–38. DOI: [10.15407/visn2022.05.030](https://doi.org/10.15407/visn2022.05.030).
5. Storonińska, I.Z. et al. (2022), *Vyklyky ta priorytety upravlinnia aktyvamy terytorial'nykh hromad v umovakh vijny* [Challenges and priorities for managing the assets of territorial communities in times of war], DU “Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni M. I. Dolishn'oho NAN Ukrainy”, L'viv, Ukraine.
6. Ustymenko, V.A. et al. (2021), *Terytorii priorytetnoho rozvytku iak instrument vyrishennia problem v Donets'kij i Luhans'kij oblastiakh* [Territories of priority development as a tool for solving problems in Donetsk and Luhansk regions], DU “Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen' imeni V.K. Mamutova NAN Ukraïny”, Kyiv, Ukraine.

7. Zablodska, I., Rohozian, Yu., Melnykova, O., Romakhova, O. and Karielin, S. (2021), “Territorial dimension for sustainable development of infrastructure enterprises: information and administrative component”, *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, vol. 43, no. 3, pp. 354–362. DOI: 10.15544/mts.2021.32.

8. Zhuk, P.V. (2012), “Territories of priority development as a form of activation of investment activity in the mountainous areas of Ukraine”, *Rehional'na ekonomika*, vol. 3, pp. 75–85.

9. Rohozian, Yu. and Nesterov, H.H. (2023), “Evaluation of the economic efficiency of the development of territorial communities in Ukraine in the context of armed conflict (on the example of Trostianets city territorial community)”, *Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii iurydychna*, vol. 38, pp. 275–284, available at: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/905> (Accessed 24 Oct 2023).

10. Trostianets City Council (2023), “On the implementation of the budget of the Trostianets city territorial community for 2022”, available at: https://trostyanets-miskrada.gov.ua/?page_id=1790 (Accessed 16 Oct 2023).

Стаття надійшла до редакції 25.10.2023 р.